

RAPOR

Raporun Sunulduğu Yer: T.C. Sağlık Bakanlığı

Raporun Sunulduğu Makam: T.C. Sağlık Bakanı Sayın Dr. Fahrettin KOCA

Raporu Sunan Kuruluş: Türk Hemşireler Derneği

Raporun Konusu: Sağlık hizmet sunumunun daha nitelikli ve toplum sağlığını koruyucu ve geliştirici şekilde sunulabilmesikonusunda etkili iş birliğini sürdürme dileğini iletmek ve aşağıda belirtilen konuları görüşe sunmaktır.

Sayın BAKANIM,

THD, 90 yıla dayanan tarihi, sağlık hizmet sunumundaki tecrübesi, uzmanlığı ile, hem klinik hem de akademik alandan beslenen, kamu yararına hizmet eden bir sivil toplum kuruluşudur. Hemşireler ise bilimsel verilerin de işaret ettiği gibi sağlık hizmetlerinin %80'inden fazlasının bizzat uygulayıcıdır. Bütüncül ve holistik yaklaşımlarıyla hemşireler, Dünya Sağlık rgt başta olmak üzere, küresel bazda sağlığı inşa etme, koruma ve geliştirme amacıyla çalışan saygın ve bilimsel kuruluşların işaret ettiği gibi küresel sağlığa erişmede kilit konumdaki sağlık çalışanlarıdır.

Bu ülkenin hemşireleri olarak toplum sağlığını koruma ve geliştirme konusundaki sorumluluğumuzun bilicindeyiz. Yürütmekte olduğumuz hizmeti, daha nitelikli ve güvenli bir şekilde sunmamızı, çalışanı, hizmet verileni ve ekibin diğer üyelerini gerçek anlamda doyurucu ve bütünleştirici hizmetin verilmesini engelleyen sorunları takip ediyor, edindiğimiz ve deneyimlediğimiz sorunları, Bakanlığımıza göndermiş olduğumuz raporlarda yıllardır dile getiriyoruz. Toplumumuzun nitelikli bakım alması önündeki engellerin başlıcalarını, önem sırası gözetmeksizin sıralıyoruz.

1. ÖZLÜK HAKLARI VE EKONOMİK KOŞULLARIN YETERSİZLİĞİ

Ülkece zorlu ekonomik süreçlerden geçtiğimiz şu günlerde hemşirelerin almış olduğu ücretler son derece yetersiz kalmıştır. Emekliliğe yansımayan ek ödeme, sabit ek ödeme, teşvik gibi uygulamalar hem çalışma barışını bozmuş, hem de çalışanları ve emeklileri yoksulluk sınırına bile yaklaşamayan ücretlendirmelerle mağdur etmiştir. Hemşireler olarak insanca yaşamamız ve ailemizi insanca yaşatmamız bu ekonomik koşullarda mümkün değildir.

Öneri:

- ✓ *Meslektaşlarımızın ve diğer sağlık çalışanlarının yoksulluk sınırının üzerinde, emekliliğe yansıyan, öngörülebilir tek kalemden maaşlarının verilmesini, hem hasta güvenliğini tehdit eden, hem iş barışını bozan teşvik vb. uygulamalardan vaz geçilmesi (Ek.1)*
- ✓ *Barınma, güvenlik ve ulaşım, çocuklarının eğitimi gibi giderlerin karşılanmasına yönelik iyileştirici düzenlemelerin acilen yapılması*
- ✓ *Hafta sonu ve gece çalışmasının artırımı ücretlendirilmesi ve fiili hizmete yansiyacak şekilde düzenleme yapılması*

2. OLUMSUZ ÇALIŞMA KOŞULLARI

Meslektaşlarımız kesintisiz hizmet vermek durumunda olan bir meslek grubunda yer aldığı için personel eksikliği sebebiyle yasal sınırlamaları aşan aylık mesai saatlerinde, 24 saat süre ile ve fazla sayıdahastaya bakım vermek zorunda bırakılmaktadır. Hemşire açığı hemen hemen tüm kurum yöneticileri tarafından dile getirilmekte ancak yine yöneticiler tarafından hemşireler sekreterlik, eczaneden ilaç alma vb. konsültasyon isteme, tetkik girme vb. görev tanımlarında olmayan pek çok işi de yapmaları beklenmektedir. Görev tanımı dışında verilen işi yapmak isteyen hemşireler ise baskı ve mobbinge maruz kalmaktadır. Bu durum hem hasta güvenliğini riske atmakta, hem çalışanda değersizlik, tükenmişlik nedeni olmakta çalışma motivasyonunu düşürmektedir. Derneğimiz tarafından yapılan çalışmaya göre meslektaşlarımızın yarısından fazlası mesleğini başka bir ülkede yapma düşüncesindedir (Ek 2)

Öneri:

- ✓ *Hemşire istihdamı artırılması, atama bekleyen yüz binden fazla hemşirenin atamasının yapılması*

- ✓ *Hemşirelerin ve diğer sağlık çalışanlarının görev tanımı dışında çalışamayacağına dair bir genelge yayınlanması, görev dışı çalıştırmaya yönelik denetleme sistemi kurulması*
- ✓ *24 saat kesintisiz çalışmayı önleyen bir genelge yayınlanması, denetleme sisteminin kurulması*
- ✓ *Yoğun bakım ünitelerinde olduğu gibi riskli ve özellikli birimlerde çalışacak hemşire sayısının ve hasta hemşire oranının standardizasyonuna yönelik tebliğ hazırlanması*
- ✓ *İş yerlerinde baskı ve mobbingi önleyen bir genelge yayınlanması, denetleme sisteminin kurulması*
- ✓ *Kurum çalışanları tarafından dile getirilen şikâyetlerin önemsenmesi ve soruşturulması*
- ✓ *Güncelliğini ve bilimsel değerini çoktan yitirmiş olan YATAKLI TEDAVİ KURUMLARI İŞLETME YÖNETMELİĞİ'NİN GÜNCELLENMESİ*

3. HEMŞİRELİK MESLEĞİNİN İCRASINA YÖNELİK SORUNLAR

Hemşireliğin icrasında ciddi sorunlar yaşanmakta, mevzuata aykırı şekilde hemşireler hemşirelik dışı işlerde görevlendirilirken, hemşire dışı sağlık çalışanları ise “hemşire olarak” çalıştırılmaktadır. Lisans düzeyinde hemşirelik eğitimi üstüne ciddi sertifika programları ile hak kazanılan özel dal hemşireliği alanları, alanlarının iki yıllık tekniker düzeyde eğitim almış diğer sağlık çalışanlarına açılmaktadır. Dahası 7. Dönem toplu iş sözleşmesindeki taleplerden biri de Ebe'lere hemşirelik yetkisinin verilmesidir. Türk Sağlık Sen tarafından 14 Ekim 2022 tarihinde Sağlık Bakanlığı'na yapılan ebelere hemşire yetkisi verilmesine yönelik yapılan başvuruya karşı Türk Hemşireler Derneği Türk Ebeler Derneği ve Anadolu Ebeler Derneği ile ortak bir açıklama yapmış ve açıklamamızda her iki meslek grubunun da bağımsız birer meslek grubu olduğunu, birbirimizin ne ikamesi ye de devamımızın olmadığını net bir şekilde ifade ederek görüşünü tüm kamuoyu ile paylaşmıştır (Ek 3). Nitekim geçmiş birtakım örneklerde, yetkisiz kişilerin hemşire olarak istihdamının sağlık hizmetlerinin sunumunda karışıklığa yol açma, halkın hemşireler tarafından verilmesi gereken nitelikli bakımı almasına engel olma ve hasta güvenliğini riske atma gibi ciddi sonuçlar doğurduğu tecrübe edilmiştir. Uzman hemşire kadrolarının halen çıkarılmamış ve uzman hemşirelere yönelik mevzuat olgunlaştırılmamıştır. Bu da sahada lisansüstü alan meslektaşlarımızın motivasyonunu kırmakta meslekte ilerlemenin önünün kapalı olarak algılanmasına yol açmaktadır.

Öneri:

- ✓ *Hemşirelerin görev yetki ve sorumluluklarının diğer sağlık çalışanlarına devredilmesine izin veren uygulama ve düzenlemelere son verilmesi*
- ✓ *Sağlık Meslekleri Mevzuat Güncellemesi adı altında yürütülen sağlık meslek gruplarının görev tanımlarının ve sınırlarının belirlenmesine yönelik çalışmalarda bilimsel verilerin ve mesleklerin uluslararası standartlarının göz önünde bulundurulması bir an önce tamamlanarak yayınlanması*
- ✓ *Hemşirelik yasası ve yönetmeliğinde yer alan Uzman hemşire'liğin her bir alanına yönelik görev yetki ve sorumluluklarının tanımlanarak, uzman hemşirelik kadrolarının çıkarılmasına yönelik girişimlere bir an önce başlanması*
- ✓ *Hemşirelik kanunu ve hemşirelik yönetmeliğinin sahada uygulanır hale getirilmesi*

4. HEMŞİRELİK HİZMETLERİNİN HEMŞİRELER TARAFINDAN YÖNETİLMEMESİ

Hemşirelik hizmetlerinin yönetiminden sorumlu başhemşireliğin hemşirelik yasasında yer almasına rağmen, Sağlık Bakanlığı Taşra Teşkilatı Kadro Standartları İle Çalışma Usul Ve Esaslarına Dair Yönerge ile kullanımdan kaldırılmış olması ve Sağlık Bakım Hizmetleri Müdürlüğü modeline geçilmiş olması, D grubu hastanelerde ise Sağlık Bakım Hizmetleri Müdürlüğünün kaldırılması nedeniyle hemşirelik hizmetlerinin yönetimde sorun yaşanmaktadır. Gerek diğer hastane yöneticiliği pozisyonları gerekse hemşire yöneticiliği pozisyonlarına yapılan atamalarının ise liyakate dayalı yapılmaması, hatta hemşire olmayan yöneticilerin hemşirelik hizmetlerinin yönetiminde görev yapmaları yaşanan sorunların çözümünde ziyade derinleşmesi ile sonuçlanmaktadır.

Öneri:

- ✓ *Kamu hastanelerinde başhemşirelik modeline geri dönülmesi*
- ✓ *Hastane yöneticiliği pozisyonlarının başvuru ve alım şartlarının açıklanması, yönetici atamalarının liyakate dayalı şeffaf bir şekilde yapılması*
- ✓ *Yönetici hemşire atamalarda hemşirelerin lisansüstü eğitimlerinin göz önünde bulundurulması*
- ✓ *Hastane yöneticilerinin sendikalarla organik bağının olmaması yönünde düzenleme yapılması*

5. ALANIMIZA YÖNELİK BİLİMSEL ÇALIŞMALARIMIZIN ENGELLENMESİ

27.05.2023 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanan “Beşeri Tıbbi Ürünlerin Klinik Araştırmaları Hakkında Yönetmelik”le hükme aykırılık, noksan düzenleme içermekte, hemşirelerin ve diğer sağlık çalışanlarının bilimsel çalışmalarını engellemektedir.

Kamu hastanelerinde hiçbir yasal gerekçeye dayanmamasına rağmen, hemşire akademisyenlerin yaptığı etik kurul onayı alınmış çalışmalara kamu hastaneleri tarafından izin verilmemesi, çalışmaya kurumdan hekim dahil edilmesinin şart koşulmaktadır. Bu şart sözlü olarak ifade edilmekte, kabul görmezse iş yoğunluğu gibi gerekçelerle çalışma reddedilmektedir. Bu uygulamalar hemşirelik ve sağlık hizmetleri alanında sağlık sistemi, dil, din ve kültürümüze özgü bilimsel bilginin elde edilmesini engellemektedir. Yapılan çalışmalar son derece sınırlı örnekleme yürütüldükleri için bilimsel gücünü yitirmektedir.

Öneri:

- ✓ ***Beşeri Tıbbi Ürünlerin Klinik Araştırmaları Hakkında Yönetmelik”le hükme aykırılık, noksan düzenleme açısından ilgili mesleklerin örgütlerinin (Türkiye Biyoetik Derneği, Türk Eczacılar Birliği, Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği, Türkiye Fizyoterapistler Derneği, İşitme Konuşma Bilimcileri Derneği, Türkiye Diyetisyenler Derneği) de katılacağı bir çalıştayda değerlendirilmesi, yeniden düzenleme yoluna gidilmesi,***
- ✓ ***Kamu hastanelerinde yaygın şekilde yer alan etik sorun teşkil eden, kurum yöneticilerinin haksız yazarlık talebine karşı genelge düzenlenmesi, denetleme sisteminin kurulması***

Sonuç olarak sağlık hizmeti sunan ekibin içinde yaklaşık 300.000 kişi ile yer alan ve en büyük çoğunluğu oluşturan hemşirelerin yukarıda belirtilen başlıklarda acil çözümlenmesi gereken sorunları bulunmaktadır. Sağlık çalışanları arasında sayı olarak en büyük çoğunluğu oluşturan hemşirelerin bakanlığımız içinde temsilini sağlayan, Bakanlığımız ve hemşire örgütlerinin iletişimini sağlayan bir birim yoktur. Bakanlığımızla yakından iletişim kurma ihtiyacını son derece yoğun bir şekilde hissetmekteyiz.

Hemşirelerin, Sağlık Meslekleri Dairesi Başkanlığı altında değil, bağımsız bir yapı olarak Sağlık Bakanlığı bünyesinde yer alan ve sonradan kapatılan “**Hemşirelik Daire Başkanlığı**” adı altında tekrar açılarak temsil edilmesi, “**Türk Hemşireler Birliği**”nin kurulması, halkımızın hak ettiği sağlık bakımını alabilmeleri için hemşirelik mesleğinin geliştirilmesi ve meslektaşlarımızın karşı karşıya olduğu pek çok sorunun çözülmesi için elzemdir.

Saygılarımızla.

THD Genel Merkez
Genel Başkan
Doç. Dr. Azize ATLI ÖZBAŞ

Ek 1. Teşvik uygulamasına yönelik THD görüşü
Ek 2. THD Hemşire Göç Eğilim Çalışma Raporu
Ek 3. Türk Hemşireler Derneği Türk Ebeler Derneği ve Anadolu Ebeler Derneği ile ortak bir basın açıklaması